

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 6 Februar 1909.****Numărul 5.****SPRE PACE?**

Zilele din urmă au adus zvonuri nouă, despre o pace, care ar fi să se încheie cu naționalitățile. Președintele camerei Justh, ar fi făcut chiar unele enunțări, în acest sens, în plenul Camerei; aproape întreaga presa magiară s'a ocupat cu chestiunea aceasta în articole de fond, scrise într'un ton mai cinstit de cum se obișnuia a se scrie mai înainte în chestiuni de aceste. Se aud zvonuri tot mai desluite de enunțări private, privitoare la *necesitatea* unei împăciri cu naționalitățile, în vederea consolidării interne și a prevenirii gravului dezastru, ce ar rezultă dintr'o coaliție a naționalităților cu socialiștii.

Deodată cu criza latentă a coaliției, Justh, președintele camerei, a ieșit deodată la suprafață, ca viitorul om al puterii, probabilul ministru preșident, sau ministru de interne de mâne.

Pe cât îl cunoaștem noi, nu avem nici un motiv de a ne îndoi în sinceritatea intențiilor sale; s'au mai găsit corbi albi de acestia în

șirurile politicianilor unguri, dar glasul lor a strigat, totdeauna, în pustie.

E trist, când prevedem cu siguranță aproape înfrângerea unei împăciri atât de necesară și de dorită; și e dureros chiar, când nu putem nădăjdi un rezultat real nici măcar *acum*, când lucrul pare a se fi pornit în cadrele cele mai bune și mai adevărate, pentru a duce la bun sfârșit.

Încercările de până acum au fost fraze goale; singurul, care a lucrat din convingere a fost *Ludovic Mocsáry*. Oum eră însă cu totul izolat în convingerile lui politice, a rămas fără aderenți și cuvântul și scrisul lui a fost remarcat cel mult de presa noastră, iar cea ungurească, după ce l-a combătut la început, s'a mărginit a-l omorî cu tăcerea, la urmă.

Curentul pornit de așa numiții „moderați” ai noștri a dat și el fiasco, după cum eră de prevăzut. Din capul locului eră o idee greșită să pornim *noi* acțiunea de împăcare. Ce „concesiuni” aveam noi de făcut? Și ce șanse de împăcare pot fi, când cel mai slab întinde cel dintâi mâna, celui mai puternic?

Toate aceste erau încercări zadarnice, dibuiri prin întunec.

Vine acum însuș președintele Camerei, om care se bucură de încrederea deplină a partidului său, și sulează — probabil inspirat din Viena — de nou ideia împăcării, ca un postulat absolut necesar pentru consolidarea internă a țării.

Nu știm, care va fi rezultatul acestei noi încercări, dar constatăm, că de astă dată s'a pornit dela locul, de unde trebuia să pornească dintru început.

Și dacă nu credem într'un apropiat rezultat real al acestei încercări, motivul e, că cunoaștem prea bine atitudinea presei magiare, de câte ori e vorba de cea mai mică concesie în favorul nostru.

Cunoaștem marea impresie, ce o are presa asupra lor; cunoaștem limita binestabilită, care desparte obiectivitatea de șovinism.

Un caz apropos: Cetitorii noștri cunosc în traducere foiletonul scriitorului ungar Herczeg, scris cu prilejul întemnițării doamnei Vlad. El o revoltă a cavalerismului, care apelează la bunul simț al obștei ma-

FOIȚĂ.**La sânul mamei.**

Ori cât de dulce ți-ar cântă
Să-ți mai îmbuni măhnirea ta,
Tu nu mai taci.

Ea doar te leagănd mereu
Să-ți potolească plânsul tău,
Tu'n ciudă-i faci!

Măicuța ta de bună ce-i,
Te iea de mîlă'n brațul ei —
Să te împaci.

Atâta vrei — de plâns uitând
La ea te însenineși curând
Și molcom taci!

Cu a tale albe, mici mânuși
Mereu o mângâi și-o săruși
De dragă ce-i....

O tot dezmiersi și-o tot alinți
Și-alături tâmplele-ți fierbinți
De sânul ei!....

Dela Bistrița.

Piatra de temelie*).

»Singură credința dă putere în viață
și în ceasul morții.«
C. F. Brentano.

În anul 1884 a murit în Innsbruck — cetate mare la marginea dela apus a împărăției noastre — profesorul de istorie dela universitate — școală înaltă — Carol Brentano. Omul acesta mare când a văzut umbra morții apropiindu-se de dânsul și-a chemat nevasta și copiii, și întinzând mâinile în chip

*) Un capitol din broșura »Vatra familială,« adusă pe românește după F. X. Wetzel, pe care o va pune, în curând, sub tipar »Societatea Inocențiu Micu Clain.« Se lucră la mai multe broșuri ale acestui răspândit scriitor popular al Germanilor.

de rămas bun, a făcut semnul crucii pe frunțile copiilor și a zis: »Știință, frumuseță, mărire, putere — toate acestea nu au preț fără de credință. Numai credința poate da tărie în viață și în ceasul morții.«

Da, singură credința e piatra de temelie, pe care se poate clădi o viață familială adevărată și fericirea unei căsi. Pentru că credința sfințește casa, familia, prin învățăturile și prin darurile ei.

I.

Familia o alcătuiesc soții de căsătorie, părinții și copiii, stăpânii și slugile. Credința este care învață pe toți acestia deopotrivă, și le descopere voia lui Dumnezeu. Credința spune *bărbatului*: »Bărbaților iubiți-vă muierile voastre, pe cum și Hristos biserica sa.« »Bărbații așisderea... dându-le cinste, ca și celor împreună moștenitoare darului vieții«.

Unde prinde învățătura aceasta, acolo bărbatul nu-și lasă casa sa în năcaz; nu se poartă rău, neomenos, cu muierea sa; nu-și

giare, cerându-i intervenția pentru liberarea din temniță a numitei doamne. Din cele șapte-optzeci de mii de cetitori ai jurnalului unguresc, s'au aflat *doi*, cari să declare în jurnal, că aderează la cele scrise în favorul doamnei Vlad, deși n'a fost nici unul poate, care să nu simțească, că foiletonul conține cel mai curat adevăr.

Și aici eră vorbă de un act de cavalerism, față de o damă, prin care compatrioții nostri *câștigau* foarte mult în opinia publică a Europei, la care țin și ei foarte mult, fără îndoială.

Ce să zicem despre marea acțiune a împăciuirii, care invoală în sine, de bună seamă, număroase și juste concesii?

Crede dl Justh, că e destul de puternic să țină piept cu publicistica magiară și cu opinia creată de această publicistică?

Noi — o mărturisim cu părere de rău — nu credem într'o reușită, deși avem impresia, că niciodată nu s'a ocupat opinia publică magiară așa de serios cu chestia naționalităților, ca tocmai astăzi.

Clubului deputaților nostri, ori cât de sisifică s'ar părea munca lui, îi revine meritul de a fi convins opinia publică magiară, că în țara noastră *este* totuș o chestiune a naționalităților.

Iubileul Unirii. Măne în 24 Ianuar v. se împlinește o jumătate de veac dela Unirea Principatelor române. Marii bărbați ai generații apuse, încălșiți de cel mai sfânt entusiasm și de cel mai înalt idealist patriotism, au prevăzut rezultatele și mărețul avânt, pe cari îl vor lua țările române, unindu-se sub un singur domnitor. Închinându-ne memoriilor în veci trăitoare, ne bucurăm din suflet, că am ajuns această și și rugăm pe Cărmătorul a toate să sprijinească ninsuințele nobile ale fraților de dincolo, ducându-i tot mai sus pe calea propășirii.

Careii mari. (În atențiunea foilor noastre, mai ales a celor de preste munți).

Mai ales în foile de preste munți s'a vorbit mult despre parohia Careii mari, că adecă Episcopul Dr. Radu ar fi dat ungușilor catolici parohia română de 13,000 de suflete. Pentru lămurire ne ținem de datorință să spunem următoarele:

În Careii mari a avut episcopia română unită din Orade două parohii, una română cu 2482 suflete, și alta rutenă cu 1033 suflete (vezi șematismul diecezei din 1900 p. 252 și 253). Cea rutenă până la 1824 s'a ținut de dieceza Muncaciului; parohienii vorbesc și înțeleg numai ungurește, și au nume de: Sárkány, Tóth, Vajnagi, Ember, Kadácsy, Halavány, ori Netreba, Prokopovics, Rikó, Tinkór Birócsák, Bunda ș. a. Preoții li-au fost totdeauna ruteni. Slujba dumnezească

li s'a făcut totdeauna în limba slavă veche, mai târziu au încercat în limba maghiară, predica li s'a ținut totdeauna ungurește.

De mai mulți ani au cerut să fie lăsați să treacă la dieceza Muncaciului, dar episcopul Radu nu le-a împlinit cererea. Asemenea unor copii răi și neascultători au început a face multe neplăceri părintelui lor, Episcopului, n'au primit preoții ce li-a trimis, au denegat ori ce ascultare, au umplut foile ungurești cu știri alarmante, au alergat cu cererile lor în toate părțile numai să fie ruși de Orade. Episcopul a cercat în multe rânduri și în multe feluri să-i împace, dar nici cum nu i-a putut liniști. În sfârșit cu invoirea Sfinției Sale Papa Piu X și a Majestății Sale, Patronul suprem al Bisericii, episcopul Radu a cedat diecezei rutenă de Muncaciu parohia rutenă Careii mari. Acesta e adevărul, și am dori, ca cei cari au alarmat mai înainte lumea, acum să ieie notiță de acest comunicat.

Un nonsens. Nu este pentru prima oară, că legislatorii actuali vreau cu de-a-dinsul se codifice termenii, pe care legile din trecut nu le cunosc. Așa e bunăoară termenul ăsta „román.” Legile fundamentale ale țării ne numesc pretutindenea román, ceea ce actualilor legislatori nu le e pe plac și vedem, că dacă nu pot încunjură acest termen — de care se feresc ca Ucigă-l crucea de tămâie — ne numesc în diferite chipuri... Oláh, rumén, rumun, rumán, oláhajku magyar etc., dar román nu.

Tot așa suntem și noi românii gr-cat. Legile țării ne numesc görög-katholikusok. Astfel XXXIX ex 1868. „A fogarasi görög-katholikus püspökség...” „a görög-katholikusok részére felállított lugosi és szamosujvári püspökségek...” XLVIII ex 1868.

prăpădește truda, câștigul, în crișme și pe la mesele de cărți, ci lucră, se silește, e pururea treaz și cruțător; își omeneste nevasta și nu o înșală, nu calcă legătura credinții jurate. Dacă barbatul purcede astfel, atunci se leagă dela sine de casă și viața familiară e bună, fericită.

Credința zice *muerii*: „Bărbatul este cap muerii, precum Hristos este Cap Bisericii. Ci precum se supune lui Hristos Biserica, așa și muerile bărbaților săi întru toate.” „Mueri, plecați-vă bărbaților vostri ca Domnului. Și cu dragoste să vă nevoiți, ca să fiți cu liniște, și să faceți ale voastre și să lucrați cu mâinile voastre.”

Acolo, unde învățătura aceasta nu răsună în zădar, femeia îngăduie totdeauna, în toate, după bărbatul său, așa cum e bine, cuviincios, între creștini și se păzește de a lucră de capul său, și nu așteaptă, ca totdeauna ea să aibă dreptatea; acolo femeia, de dragul păcii și a bunei înțelegeri, mai lasă să treacă dela dansa una-alta, chiar și poftetele și dorințele ei drepte le mai trece cu vederea, și când se cere, pentrucă bărbatul e om aspru, cu prilejuri mai neînsemnate, mai trece și peste faptele ei de pietate obicinuite; alungă cu tărie, din mintea sa ori ce gând rău, de patimă, și e gata mai bine să moară decât să frângă jurământul credinții și numai cu gândul; acolo femeia înlătură podoabele și e smerită în vorbă și în purtare; stă cu drag acasă-și

se silește, din toate puterile ca vatra ei să fie cât să poate mai atrăgătoare, mai plăcută, mai caldă, de lângă care bărbatul și copiii să nu se dorească aiurea. Dacă va face femeia așa, atunci va putea aștepta fără greș, o viață familiară adevărată, așa pe cum trebuie să fie.

Credința învață pe *părinți*: „Și voi părinți nu vă întăritați pre fiii vostri spre mânie, ci li creșteți întru învățătura și certarea Domnului.” „Ceartă pe fiul tău și-l fă să lucre.” „Întru toate dându-te pe tine pildă de fapte bune.” „Da-ți pildă bună copiilor vostri, în toate.”

Unde cuvintele acestea află pământ bun, roditor, acolo copii nu sunt socotiți ca o sarcină, ca o piatră în casă, ci ca un dar neprețuit al cerului, dat din partea lui Dumnezeu în seama părinților, dar, pe care ei au să-l îngrijească și să-l crească, îndreptându-l cătră fericirea veșnică; acolo tatăl și mama împreună se silesc să sădească în inimile copiilor, prin învățături alese, și pilde bune și rugăciuni, adevărată credință creștinească și frica de Dumnezeu și de sfinți, se silesc, mai departe, să sădească în inimile lor fragede, simțul de dragoste și de cinste, față cu deaproapele, și se nisuiesc să-i desvețe de mici de îndărătnicie, de sumeție și de lăcomie, povățuindu-i din potrivă, spre supunere, evlavie în biserică și aiurea, spre cinste și smerenie, spre lăpădare de sine și indestulire; acolo părinții nu-și în-

jură, nu-și suduie copiii, nu se poartă cu ei crud, deși li mai ating din când în când, mai ales, dacă vorba bună nu folosește; acolo părinții își trimit copiii regulat la școală și îi duc, totdeauna, cu dânșii la biserică; îi trimit la școală ca să învețe și mai fac și părinții școală cu dânșii când pot și se pricep, dar mai ales grijesc de una: *își trimit copii totdeauna la școala bisericii de care se țin și nu la altă școală, dacă s'ar întâmplă să fie mai multe școli în acel sat sau oraș*, și peste tot, le dau pilde bune în toate, ținând seamă de vorba, care zice: „Verba movent, exempla trahunt” adecă pe românește — „vorbele mișcă, faptele urnesc.”

Dacă părinții vor face așa pe cum se spune mai sus, atunci în casa lor va stăpâni cea mai luminoasă și mai fericită viață familiară.

Copii lor le leagă de suflet: „Fii, ascultați pre părinții vostri întru Domnul „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca să trăești mult și bine pe pământ.” „Fiule, sprijinește pe tatăl tău la bătrânețe și nu-l mâhni pe el în viața lui că cununa darurilor vei lua pe creștetul tău.”

Și dacă învățătura aceasta se leagă de sufletul lor, atunci copiii vor vedeă în părinții lor pe înlocuitorii Domnului și vor purtă, totdeauna, față de ei, cea mai mare cinste, cea mai mare dragoste și supunere; atunci cea mai mare bucurie și plăcere vor află-o stând acasă alături de vatra părintască; atunci nu vor mai fi și copii de aceia, că-rona să le cășuneze, așa din senin a lăsa

„Házassági ügyekben a kötelék érvényességének kérdésében a római és görög katholicusokra...“

Ce vedem însă în proiectul de congruă? Că articolul de lege XIV—1898 se estinde și asupra romano-catolicilor de rit latin, grecesc și armenesc. Va se zică romano-catolicii de rit grecesc am fi noi românii uniți. Cum am ajuns la numele acesta? Că doară terminul acesta romano-catolic exprimă clar, că e vorbă de catolicii de ritul roman resp. latin. Când deci Apponyi ne botează romano-catolicii de rit grecesc o chiar potrivește. Căci nici actele ieșite din Curia papală nu fac amintire de romano-catolici de rit grecesc, ci simplu de catolici graeci-ritus.

Terminul acesta nou de altcum a început să circule prin anumite cercuri de când cu congresul autonomiei catolice, la care matadorul a fost actualul ministru de culte. Poate, că se speră prin cercurile respective, că da dacă totuși are înțeles.

Inchipuiți-vă, că de acum încolo în privința religiei vom fi romano-catolici de rit grecesc, iar ca naționalitate magiari cu buze valahe. Cine păcatele va crede, că sub numirile acestea pompoase se ascund românii uniți din țara ungurească?

Pesta jidovită. După o statistică din 1867 în capitala țării ungurești erau 45 mii jidani; în 1906 numărul lor s'a ridicat la 186,000 iar azi numărul lor trece bine peste 200 mii.

În urma numărului lor mare e tare explicabil faptul, că toate oficiile, tot comerțul și toată industria sunt în mâinile lor.

Dintre neguțătorii Budapestei din 100 80 sunt jidani. — Dintre 1400 avocați, 900 sunt jidani; dintre 1400 medici 900 sunt jidani.

Dintre 200 de reprezentanți ai orașului 178 sunt jidani și numai 22 creștini. Sunt cercuri unde creștinii n-au nici un reprezentant. Nu vorbim de presa, care exclusiv e în mâna lor. — În mâna lor fiind banul și presa, ei fac ce vreau. — Goana contra naționalităților numai presa jidovească o ațăță — și ura numai ei o susțin și o măresc zilnic, bineștiind, că un trăiu pacinic al magiarilor cu naționalitățile, pe ei iar zdrobi cu desăvârșire. Ei prezintă pe locuitorii de altă naționalitate de cei mai mari dușmani ai magiarilor — iar ei se dau de adevărați patrioți și de singurul element cu care magiarii trebuie să trăiască în pace, ca să învingă pe dușmanii interni. Dacă va merge lucrul tot cu repeziunea de până acuma, azi mâne ne vom trezi, că capitala țării noastre e stăpănită absolut de jidani; iar magiarii vor fi numai tolerați, fără să poată face ceva, fiind subjugați materialicește capitalului jidovesc. — O dovadă mai palpabilă e crucea dela Universitatea din Budapesta, care la cererea jidanilor a fost scoasă din salele Universității; iar slabele protestări a lumii catolice din Budapesta au amuțit la o poruncă dată.

Spiritul lui Șaguna.

Mitropolitul Șaguna s'a născut în 20 Decembrie 1808.

Să împlinesc deci o sută de ani dela nașterea acestui bărbat providențial al bisericii ortodoxe române din patrie și biserica lui să pregătește a-i serbă în mod cuvenit centenarul. În toamna anului acestuia se vor face serbări mari la Sibiu și în parohii, folle și revistele vor edă numeri iubilari etc. „iar ca efect al acestor serbări se va vedea o regenerare oarecare a spiritelor, se va simți o suflare proaspetă a spiritului lui

Șaguna, a unui spirit ca acelea, cari deși pururea plutesc asupra noastră, deși nefițetate între noi, totuși cu ocaziuni extraordinare devin mai simțite, mai active, mai curitoare. Vorbim de regenerarea spiritelor, care trebuie să o aducă ori ce serbare ținută întru pomenirea unui bărbat ori eveniment mare.

Suntem cu totul de acord cu frații neuniți, de a serbă centenarul mitropolitului Șaguna și-i felicităm din prilejul acesta Un neam ori o biserică, care nu-și știe prețul bărbații mari, e nevrednică de ei. Șaguna a fost, în forma ei de azi, tatăl bisericii ort. române din patrie. Numai una cerem — și de aceea ne ridicăm cuvântul aici — ca nu cumva iubileul marelui Șaguna să fie un prilej nou de disarmonie între noi, românii de ambele confesiuni, nu cumva amintirea acestor serbări să fie pătată și de cea mai mică umbră a supărării dintre frați. Căci „în spiritul lui Șaguna“ și așa ceva s'ar putea întâmpla.

Deci, ca să pășim în medias res: care e spiritul lui Șaguna în chestia noastră confesională, în ce privește atitudinea românilor ortodocși față de frații lor uniți? O știam noi demult, o simțiam ici colo cu toții, mai bine ni-o spune însă Șaguna în o epistolă adresată în an. 1856 mitropolitului Nifon din Țara românească și publicată acum în „Biserica Ortodoxă Română“ și „Convorbirile Literare“, nrii pe Decembrie 1908. În aceea epistolă se zice din cuvânt în cuvânt:

„Nu luă în nume de rău, înalt Prea Sfințite, dacă după esperința și cunoștințele, ce am, vin cu prilejul acesta să-ți descoper părerea mea, că vrăjmașii, de cari are a se teme biserica noastră dreptcredincioasă a Românilor, nu sunt nici Papiștii pe față, nici Luteranii ori Calvinii sau alte eresuri născute din rătăcirile acestora. Vrăjmașii

casa părinților. fără de nici o pricină și a petrece aiurea; atunci copiii nu vor uita pe părinții lor ajunși la bătrânețe ci din potrivă se vor bucura putând să ușureze, să însenineze, zilelor de neputință și dacă vor face copii așa, atunci pot avea și ei mulțămirea că au ajutat la câștigarea fericirii în casa părintească și la întărirea temeliiilor vieții familiare.

Credința zice stăpânului: „De ai slugă grijește- lpe el ca și pe tine însuși, ca de sufletul tău vei avea de el lipsă.“ „Iar cine nu poartă grijă de ai săi, și mai vârtos de cei de ai casei sale, de credință s'au lăpădat și mai rău este decât cel necredincios.“

Stăpânul care aude cuvintele acestea și le urmează, pe slugile sale și pe simbrășii săi îi va avea ca pe cei cari fac parte din familia lui; îi va îngriji ca pe copiii săi făcându-i să-și împlinescă datorințele de creștini; nu-i împovărează peste măsură, le dă mâncare de ajuns și plată cinstită. În chipul acesta stăpânii și slugile alcătuiesc o mare familie, cu un singur cărmuitor; așa apoi se va întoarce viața aceea bună patriarhală, de demult, când stăpânul agrăia pe slugă, așa de frumos, „fătul meu,“ iar sluga răspunde cu cuviință „stăpâne,“ ori uneori, chiar „taică“ și stăpânei „mamă.“

Credința, în sfârșit, zice slugilor: „Slugi, plecați-vă stăpânului cu toată frica nu numai celor buni, și blânzi, ci și celor grei la fire.“ „Slugi, ascultați pe stăpânii vostri cei după

trup întru toate, nu numai înaintea ochilor slujindu-le, ca cei ce fac spre plăcerea oamenilor, ci întru dreptatea inimii temându-vă de Dumnezeu.“

Dacă slugile vor avea înaintea ochilor acestea învățături ale credinții, atunci în împlinirea datorințelor lor nu va fi sminteală; atunci vor fi supuși, silitori și credincioși, și prin acestea se fac vrednici de încrederea stăpânului — și atunci legătura, care-i cuprinde și pe dâșii în familia stăpânului se va întări.

Și e adevărat deci, că credința e singura temelie neclătită, pe care se poate sprijini, cu nădejde, o adevărată viață familiară, o căsnicie liniștită. Numai dacă credința pătrunde pe toți ai casei, și dacă aceștia fac tot aceea ce se cade dela dâșii pentru că așa vrea Dumnezeu, numai atunci va fi viața familiară, căsnicia, adevărată, fericită; orice altă temelie e șubredă. În casa în care nu este Dumnezeu, nu este nici credință, nici dragoste. Toma Morus, un vestit sfetnic englez, zice: „Știu, că odată am să dau seamă înaintea lui Dumnezeu pentru copiii mei și de aceea, creșterea lor bună e grija mea de căpetenie.“

Cleveland, cel care a ajuns capul, președintele, Statelor Unite din America, când a pus jurământul oficios, ce trebuie să-l pună orice stăpânitor peste o țară, a ridicat dreapta în sus, iar mâna stângă și-a pus-o pe cartea Scripturii, pe biblia, care o căpătase dela

mamă-sa când a fost plecat în lume după învățătură și noroc. Un mare întemeietor de fabrici din Germania a pus cuvintele acestea în fruntea testamentului său: „Cei cari rămâneți după mine, urmașilor: „Iubiți pe scumpii mei lucrători, ei au fost copiii mei; înlocuiți-mă întru toate, purtați-vă bine cu dâșii și îi îndreptați pe calea ce duce la Domnul.“

Depărtați din casele voastre egoismul rece, și neorânduita poftă de câștig, crucea blândului Izbăvitor să stăpânească în acelea; pe credință să se întemeieze toată căsnicia, pentru că numai credința poate să sfințească familia, nu numai prin învățatura, ci și prin darurile sale.

(Va urma).

CĂNTEC.

Vraja serilor de vară
Știe multe să ne spund,
Când adoarme sub clipirea
Razelor de lund.

Când zburdalnic vântul saltă
Peste fiecare floare
Și le alintă, le sărută
Creasta-i căldătoare.

Spune vrajă înțelesul
Taine-i ce nu o știe nime
Când atât de blând zimbește
Luna din 'nălțime! *Mureșanu.*

cei mai cumpliți, de cari trebuie să fugă creștinii noștri, cari vor să moară în credința moșilor și strămoșilor lor, sunt *un mic număr de români, numiți uniți, cari sub forma ritului răsăritean sunt papiști intru-pași și cari sub numele de Români ne amăgesc ca să ne tragă în prăpastie, unde nu numai biserica, ci chiar și naționalitatea noastră să-și aște mormântul*. Biserica noastră dreptredincioasă din părțile acestea (adecă ale Ardealului, Dr. B.) mai dela începutul ezistenței sale a avut a suferi lupte și apăsări până la tiranie din partea papiștilor, a Luteranilor și Calvinilor; inse toate acestea au ajuns bagatel pe lângă goanele ce ne dau uniții, pe lângă batjocurile, în cari spurcă biserica noastră și pe lângă tot felul de năcazuri și supărări, cu cari turbură pacea și liniștea bisericii noastre și zăticnesc și împedecă toată dezvoltarea și înaintarea poporului. Aceste goane, ce le suferim dela uniți, cari se numesc frații ai noștri, s'au înmulțit de când ni-au răpit mitropolia dela Bălgrad, de când s'au mai intrarmat cu două episcopii nouă și de când li s'au dat mai multe mijloace, pe cari ei le întrebuintează spre a ne apăsa pe noi și spre a stânge cu totul biserica noastră.

„Acești lupi îmbrăcați în piele de oaie, cari zic, că misia lor este de a împreună toată românuimea pe unde se află, cu biserica Romei, se vâră pe nesimțite în turma noastră; fac paradă cu naționalitatea română spre a dovedi încrederea celor ce nu-i cunosc; injură pe Greci, Sârbi și alții, cu cari suntem înrudiți prin biserică și apoi încep a altui veninul lor de a amăgi pe Români ca să-și urască biserica și să se lapede de dânsa.

„Știu, Înalt Preasfințitul, că de când s'a început o eră nouă pentru Țara românească și s'au deschis școale, s'au strecurat acolo mulți uniți chiar și popi apostatați, cari sub numele de români au înșelat opinia publică, au fost primiți prin case de învățători de copii, li-s'au dat la școalele publice catedre de învățătură și unii au fost și chiar profesori de clerici în seminare. Se poate, ca o parte din imputinarea evlaviei și răceala către cele sfinte ale bisericii din această țară să se fi adus din țerile, unde tinerimea boierească și-a făcut învățăturile; însă pot zice fără greșală, că cea mai mare parte a turburării ideilor religioase de acolo, cea mai rece indiferință către credința strămoșască și cea mai groasă nepăsare către biserică este *fapta precugetată a acelor Români uniți*, cari singuri fiind rătăciți voiau să rătăcească și pe alții întunecându-le mintea și stricându-le inima.

„Aducând aceste împrejurări la cunoștința Înalt Prea Sfinției Voastre, am avut a vă atrage luarea aminte asupra unui pericol, care amenință cu băntuire înfricoșată biserică noastră și a Vă arăta, cât e de mare trebuința, ca să fim într'o înțelegere în cele ce privește la apărarea și întărirea bisericii noastre. Știu, că priveghiarea, cu care Înalt Prea Sfinția Voastră apărați turma creștinească, ce vi-s'a încredințat, de lupii cei răpitori, va îngriji cu deosebire, ca aluatul cel viclean al Românilor uniți să nu se poată întinde și pe acolo spre a sgudui temeliiile credinței, ce s'a păstrat nevătămată de mai multe veacuri. Bucurându-mă, că prin descoperirile acestea mi-am ușurat sufletul și mi-am împlinit o datorie, ce-mi impune

sarcina ce o port, ași simți o bucurie și mai mare, când ași afla, că părerile mele n'au rămas fără a folosi ceva.... etc. (După conceptul aflător în arhivul conzistorului român din Sibiu).

Iată spiritul lui Șaguna.

Al lui Șaguna „marele și curiosul arhiepiscop, podoaba aleasă a bisericii sale, marele român, mândria aleasă a neamului, iubitorul părinte, mângâierea în dureri și bucuria în fericirile noastre ect. etc. (din „Revista teologică“ Nr. 12. 1908).

(Va urmă)

REVISTE.

Budapesta. Știrile cele mai nouă spun, că tratativele referitoare la banca comună să vor amâna până la vară. — Motivul amânării e că Austria încă voiește să asculte pe bărbații specialiști asupra rentabilitatea banței cartelare. — În situația dată amânarea acestei afaceri s'a căutat anume. — Viena nici nu voiește să știe de banca cartelară — iar refuzul ei hotărât, ce ar trebui să-l spună, îl amână până mai târziu, căci acuma are lipsă de guvernul unguresc, care trebuie să voteze unele legi de cari are mare nevoie. — Că ce va fi mai târziu e altă întrebare: să va aplană lucrul prin o criză ori se va lăsa capacitat guvernul și va convinge și opinia publică, că pentru crearea unei bănci autoame să recere timp mai îndelungat.

* * *

Ideea fuziunii începe să sboare iarăși printre deputații guvernamentali. — Lipsa unei fuziuni să simte mai tare acuma când și atacurile Vienei sunt mai simțite. — Despre ea se vorbește în toate părțile ca despre o necesitate politică, fără de care nu se poate începe nici o acțiune contra Vienei cu ceva prospect de izbândă.

Fiecare e aderent al fuziunii, numai cât realizarea ei se lovește de greutăți mari. — Grupul deputaților populari ar voi ca fuziunea să se facă pe baza principiilor lor, pe când grupul 48-ist nici nu voiește să audă despre aceasta — ei susțin, că fuziunea se va putea face numai pe baza principiilor lor politice.

Omul care se poată împacă aceste două partide — nu s'a arătat încă.

* * *

Proiectul de lege despre reforma dărilor — după o discuție de 2 săptămâni — a fost primit, în dis-

cuția generală, în ședința de Sâmbătă. Acest articol de lege, deși după părerea celor mai mulți, e nedrept, totuși a fost primit și contra lui au vorbit foarte puțini deputați. Pentru ca se treacă iute peste acest proiect de lege a insistat cu dinadinsul guvernul. — Iar opoziția, convingându-se că zilele guvernului sunt puține, a cedat. — Proiectul acesta în săptămâna viitoare va fi votat și pe articole.

Turcia. Raporturile dintre Turcia și Bulgaria sunt încă tot încordate. — Fiecare își mobilizează miliția și stă gata de războiu. — La caz, că va izbucni războiul — ceea ce e tare greu — Bulgaria va trage scurta. Alte complicațiuni, neînțelegerile dintre aceste două țări, nu vor aduce, realizată fiind pacea între Turcia și Monarhia noastră. Rusia încă va fi silită să tacă, cel mult că va ajuta Bulgaria cu bani, intru cât îi permit stările ei financiare.

Învitare de abonament.

Cu 1 Ianuar st. n. 1909 intrăm cu ajutorul lui Dumnezeu în anul al XIX-lea al foii și publicăm abonament nou la „Unirea,” rugându-ne, ca stimații noștri cetitori să binevoiască a-și renoi abonamentul de timpuriu.

Prețul de abonament rămâne tot cel de până aci, care este indicat în fruntea foii.

Ceice sunt încă în restanță cu abonamentul de pe anul trecut, cum și cei în restanță de pe mai mulți ani de mai înainte, sunt rugați respectuos, să binevoiască a-și achita datoria.

Administrațiunea.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. În parohia gr-cat. Șardul Unguresc și Nadașelul Unguresc deranjate foarte rău prin o ceartă, liniștindu-se după 2 ani de zile mai mulți credincioși văzând starea mizeră a bisericii, la îndemnul subscrisului sau îndurat și au cumpărat, George Pop, Vasile Căldare, Pavel Gyelan și Petru Mureșan, doi prapori

în valoare de 40 coroane pentru biserica din Șard. Iar Vasile Onesi cu soția sa Anica alți doi prapori tot în valoare de 40 cor. Anica Pripion cu soțul ei Vasile a cumpărat un stihar cu 10 cor. Maria Mușan a cumpărat o față pe prestol cu 10 cor. Iar în Nadașelul-Ung. mai multe femei în număr de 25 au colectat suma pentru o sf. Evanghelie carea sa și cumpărat. Pentru cari fapte Dumnezeu le răsplătească fumiit și și pe aceasta cale le aduc mulțumită. Vasile Dancu paroh în Șard.

— Domnii teologii esteri din Blaj au dăruit o cruce pentru biserica gr.-cat. din Jidveiu în preț de 4 cor. pentru care faptă marimimoasă ne ținem de datorință a exprimă și pe aceasta cale călduroasele mulțumiri. Jidveiu la 28 Ianuar 1909. În numele poporului credincios Victor Barna, adm. parohial.

Din Arhidieceză. On *Emil Pop* adm. par. în Cistelec a fost numit de paroh la *Tușin* (tr. Căținei).

Știri personale. *Iosif Pop*, jude la Curie, din prilejul pensionării sale, a fost decorat cu crucea de cavaler al ordinului Leopoldin — Felicităm călduros pe dl *Iosif Pop* pentru această distincție, pe care a vrednicit-o prin îndelungata sa activitate juridică. Dl *Pop*, de multă vreme e și membru în directorului fundațiunii Șulțane.

Hymen. *Valeriu Muntean*, teolog abs. și *Fevronia Rudean*, anunță cununia lor, ce va avea loc Joi în 11 Februar st. n. în biserica unită din Baia de Criș.

— *Gheorghe T. Both* și *Valeria Tufan* anunță serbarea cununii lor, ce se va celebra Duminecă în 14 Februar n. în Biserica gr.-cat. din B.-Sânmiclăuș.

— *Gregoriu Mălinașiu*, învățător și *Anița Mărginean* anunță cununia lor, care se va țineă Duminecă în 14 Februarie st. n. a. c. 1909 în biserica gr.-cat. din Figa (Füge).

— *Ioan Goța* și *Cornelia Mașteiu*, anunță serbarea cununii lor, care se va țineă la 14 Februar n. 1909, în biserica gr.-cat. din Homorod.

Mulțumită. Neputând răspunde în special tuturor acelor, cari m'an consolat, din prilejul trecerii la cele eterne a neuitatului soț, tată; îi rog pe aceasta cale să primească mulțumita noastră cea mai adânc simțită. Almașul mare, 5 Februarie 1909 vād. Ioana Petran născ. Poruțiu și fiul său Emil.

Un fecioraș de 14—18 ani, care știe ceti și ceva cântă bisericeste, posedând glas bun, se primește la parohia gr.-cat. din Cluj (cetate) ca făt la biserică și servitor de cancelarie. Pe lângă o plată lunară, tinărul, care ar veni cu recomandatie dela preotul său, ar putea învăța rânduieile de cantor. A se adresa la oficiul par. gr.-cat. din Cluj (Jókai u. 6).

Avis. Primim următorul anunț: Vă aduc la cunoștință, că mi-am deschis Cancelarie

advocațială în Uioara (Marosujvár) strada Király Nr. 24, într-o oficiul montan reg. și farmacia László. Uioara — Marosujvár, la 1 Februarie 1909. Cu stimă *Dr. Iuliu Morariu* avocat.

— Primim următorul aviz: Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Marosvásárhely (Piața Széchenyi Nr. 21 lângă biserica călugărilor Franciscani). Cu deosebită stimă *Dr. Iosif Vancea*, avocat.

Petrecheri. Primim următorul anunț la Balul filantropic ce se va țineă în ziua de Trei Sfinți la 12 Februarie n. în sala „Hotelului Univers“. Venitul curat este destinat pentru „Fondul stud. morboși“.

— Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur invită la Balul mascat (Domino) ce-l va aranja Vineri în 12 Februar (ziua de Trei sfinți) 1909 în sala cea mare a hotelului „Detunata“ din Abrud.

— Tinerimea română din Sibiu invită la Balul mascat ce se va aranja Joi, la 5/18 Februarie 1909 la sala dela „Unicum“. Venitul curat e destinat pentru un scop filantropic.

— Tinerimea plugară română din Bogdana (Kásapatak) invită la Concertul care se va aranja în 15 Februarie st. n. a. c. în sala școlii gr.-cat. române din loc. Venitul curat e destinat în favorul bisericii.

Promoții. *Iosif Macaveiu* și *Romeo Muntean*, doi elevi de ai școlii noastre, au fost promovați de doctori în drepturi la universitatea din Cluj.

Plantațiunea Milenară din Nagyösz com. Torontal, trimite gratis și franco marele său catalog în l. română, maghiară, nemțască și sârbă, ori cui dorește dând cu plăcere ori ce fel de informațiuni cu privire la punerea viței de vie. — 1000 bucăți vițe de vie costă dela 70 cor. în sus.

Rectificare. Fiindcă în numărul trecut, din neatențiunea paginatorului, rectificarea aceasta nu s'a publicat întreagă, și fiindcă ni-se cere cu insistință, o publicăm încă odată întregită. În foiaștele numerilor 47 și 48 a Unirei a apărut un articol subscris de un „credincios;“ am onoare a răspunde: După o păstorire sufletească de 30 ani alui Gavril — cândva — Lazar de Purcăreț, ajuns-am eu acuma-s doi ani în Sanislău. Cu cele mai frumoase speranțe am cuprins parohia, a cărei veste bună deja eră răspândită; dară amar m'am înșelat. Poporul ce e drept e bun și religios — ba încă și darnic, și totuși ce am gândit? Neînțelegeri și partide în popor, la Biserică, în loc de avere sărăcie și în loc de ceva parale datorii; și am mai găsit ceva! O biserică ce am fost siliți a o acoperi cu pânză de catran să nu ne ploaie în urmă pe cum recunoaște și „credinciosul“ o „cocioabă“ de casă parohială. — Din fundațiunile piei și liturgice — cari sunt în număr frumos — lipsesc 3500 cor. iară biserica e datoare familiei repausatului cu

1000 cor. pe lângă bagatelul de 7%. Iacă de aici tânguirea și calumniile, ce să descarcă asupra mea! Biserica spiritului sfânt totdeauna a respectat și respectează fundațiunile piei! Cum de nu s'a implinit asta în Sanislău? . . . Nu eu am să răspund! — Apoi frate „credinciosule!“ Tare ai greșit cu computul așa numiților „bastarzi,“ ori pe cum noi îi numim nelegiuiți! Iacă îți șoptesc așa la urechie să nu audă lumea mare că în Sanislău în cei 30 de ani numărul lor a fost 128 și așa pe tot anul a căzut câte 4—5 inși și nu pe 4—5 ani câte unul!! Dacă nu crezi vino și vezi! Așa dar aci la slab exemplu te-ai provocat. La vătămări deocamdată numai atâta răspund „Doamne iartă!, că nu știe ce vorbește;“ dară dacă va mai continua „credinciosul“ cu astfel de provocări nedrepte în public, cu învoirea Ordinariatului voiu publică documentele referitoare, ceea ce nu mare mângăiere va cauză nici „credinciosului“ nici familiei. Sanislău, la 15 Decemvrie 1908. *Alexă Pop*, protopop.

Necrolog. † *Florin Petran*, paroh gr.-cat. viceprotopop on., după un morb greu și îndelungat și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 30 Ianuar 1909 st. n. în al 62-lea an al vieții, și în al 39-lea al căsătoriei și preoției sale.

— † *Ioan Osian* notar cercual penzionat, a repauzat la 28 Ianuarie 1909, în etate de 70 de ani și al 48 al fericitei sale căsătorii după un serviciu constiențios de 44 de ani ca notar cercual penzionarea schimbându-o cu odihna vecinică.

— † *Iosif Criste* proprietar, notar în retragere, prezident al Corporațiunii grănițarești din Dobra, ș. a. ș. a. în mod repentîn ș'a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului la 29 Ianuarie a. c. în etate de 61 ani, în al 29-lea an al fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

Eșirea dinților.

Dați numai suferitorilor Emulsiunea lui SCOTT și-i cruțați de nopțile nedurmite. Dinții le cresc fără dureri și morb de intestine, albi, tari și drepti.

Copiiilor le place

Emulsiunea lui SCOTT,

și cu supunere o iau Mistuirea dacă e conturbată în totdeauna o îndreptează și o pornește.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie

(47) 17—22.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra ofitei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri todeauna pachetare originală de „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche“

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie.
— Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 3—35

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero
de
Felix Nabor.

(Continuare)

53

Alții strigau: „Ei sunt nevinovați! Priviți numai, cât de fericiți surd! Criminalii sunt altcum! Sunt nevinovați, liberați-i! Ori doară vreți să încărcați blăstămul Dumnezeului lor asupra orașului nostru?”

Mamele își ridicau copiii în sus și le vorbeau: „Vedeți, aceștia sunt bărbații cei sfinți, cari au învățat religiunea iubirei! Din iubire față de Dumnezeu lor merg ei la moarte! Rugați-vă de ei, ca se va binecuvînta. Aceasta vă va aduce fericire.”

Și mititeii își apăsau mânuțele pe buze, le intindeau spre apostoli și bălăiau: „Bărbaților sfinți, binecuvîntați-ne binecuvîntați-ne!”

Văzând aceasta apostolii, ochii li-se umplură de lacrimi și ei făcură semnul crucii peste mame și copii. O speranță îmbucurătoare umplu sufletul lor, pentru că vedeau, că munca lor n-a fost zădarnică.

În zgomotul mulțimei se auzi suet de copite; se apropiă un tribun, călare pe un cal plin de spume. „In numele împăratului,” strigă el, „stați.”

Poporul tăcu, plin de așteptare. Bătrânii erau oare se fie agrățiați?...

„Cei doi criminali nu vor muri la un loc,” strigă tribunul. „Cela cu părul alb va fi restignit pe colina vaticană: celuilalt i-se va tăia capul, lângă Porta Ostiensis.”

Când cei doi apostoli auziră aceasta, se inspăimântară. Ei și-au inchipuit așa de frumos, se moară la olaltă, o inimă și un suflet în moarte, ca și în viață. Eră ultima durere sufletească pe pământ, carea o simțau acum.

„Trebuie să ne despărțim,” zise Petru și se aruncă la peptul lui Paul. „Rămas bun, frate!”

Cu brațele și lanțurile lor se țineau strâns îmbrățosați și se sărutau frățeste pe obraji. Pentru ultima oară se priviră în ochi, cu iubire.

„Lăudat se fie Domnul, carele ne întinde cununa de martiri,” vorbi Paul.

„Încă astăzi ne vom odihni în brațele și lângă inima divului nostru Măestru,” vorbi cu veselie moșneagul cu părul argintiu.

„Ceata sfinților ne întimpină cu bucurie, și văd cum strălucește semnul cel mare al mântuirii: crucea! Fericit ești tu, fratele meu, că poți muri pe lemnul acesta.”

„Nu-s vrednic, se mor, ca iubitul meu Măestru. Voiu rugă pe împăratul pentru o grație: să fiu restignit cu capul în jos...”

„O ce umilintă! Aceasta îți deschide porțile de aur ale cerului.”

„Iar ție credința la cea nestrămutată!”

„Și nouă la toți, iubirea Domnului!”

O ultimă strângere de mâni, un suris dulce: apoi soldații îi apucară. Mulțimea se împărți; majoritatea urmă lui Petru, o ceată mică urmă marelui propagator al iubirii lui

Dumnezeu. Când însă aceștia se reîntoarseră în oraș, anunțară o nouă minune mare: când capul marelui apostol căzu sub sabie, atinse de trei ori pământul, înainte de a stă locului. Însă în locurile, unde această gură sărută pământul, ieșiră trei izvoare și arătarea lumii puterea miraculoasă a învățaturii celei nouă.

Intr'aceea Petru fu târăit la colina vaticană, unde eră așezată o cruce înaltă.

Înainte, ca soldații se pună mâna pe el, privi încă odată peste orașul etern. Ochiul i-se lărgi și fața i-se schimbă.

El avu o viziune miraculoasă!

Roma, eterna Romă a zeilor, se prăbuși în ruine dinaintea privirilor sale. Templurile de marmură, altarele, statuetele de aur ale zeilor, toate se prefăcură în ruine! Și din acest chaos de dărâmături se ridică triumfătoare crucea dela Golgota, încunjurată de lumină, strălucind pe un templu, cum n-a mai văzut lumea!

Și la această cruce năvăleau toate popoarele pământului: ele se închinau crucii învingătoare!

Atunci marele apostol își întinse brațele, cu un suris de fericire, și vorbi: „Via crucis, via lucis!”

Crucea crescă până la nori și-și întinse brațele cele lucitoare departe peste cer și pământ.

Acum Petru făcu cu mâna semnul crucii, și binecuvîntă orașul și rotogolul pământului!

Apoi el fu restignit pe cruce! Din mâinile și picioarele sale găurite curgea sângele. El însă nu simția durere, nici chinuri de moarte! Simția numai plăcere, numai iubire! Auzia o voce dulce, carea îi vorbea: „Încă astăzi vei fi la mine în rai! Vină, servitor credincios, intră întru împărăția Domnului tău!”

Privirea sa frântă cuprinse pentru ultima oară orasul. Atunci el surise, și gura sa palidă șopti: „Christus vincit! Christus regnat! Christus triumphat!”

Capitul XLV.

Consacrați morței.

Casa lui Pudens de pe calea salarică scăpă ca prin minune dinaintea persecuției; e drept că senatorul eră cunoscut în Roma întregă ca apărătorul săracilor, ca un iubitor de dreptate și ca fiu credincios al patriei, însă toate acestea nu l-ar fi mântuit în aceste timpuri grele, dacă asupra lui ar fi căzut și numai cea mai mică suspiciune. Poate că modul său de a trăi retras, poate că poziția cam singuratică a casei sale a fost cauza, carea a abătut suspiciunea dela ea; în sine însă Pudens să gândească că mâna Domnului zace ocrotitoare de asupra casei sale. Și când a recunoscut aceasta, să alipi și mai tare de el și se încreză în atotputernicia sa, carea singură numai putea ajuta.

Știrea despre moartea celor doi apostoli umplu cu durere pe toți ai casei, și Pudens fu atât de pătruns, încât trebui să-și întoarcă fața, pentru a-și ascunde lacrimile dinaintea alor săi. Inse spiritul său forte să reîndreptă și el le vorbi: „Păstorul ne-a

fost răpit, dar pentru aceea nu deserați: Dumnezeu a voit astfel! Acum este datorința noastră, să fim tari și să sărim într'ajutorul fraților. Vom căuta oitele cele resfirate și le vom iubi, cum le-au iubit apostolii cei mari. Ah, dragii mei, câți săraci avem, cari flămânez, câți bolnavi, cari așteaptă alinare! Veniți, să săturăm pe cei flămânzi, să adăpăm pe cei setoși, se tugrijim pe bolnavi, să mângăiem pe cei întristați, se aducem pe cei ratați la calea cea adevărată! Nu prin vorbe mari și rugăciuni ferbinți trebuie să ne afirmăm ca creștini, ci prin iubire, carea sare în ajutorul fratelui suferind, carea să jertfește pentru el! Nu trebuie numai să suferim, nunumai să ducem crucea, ca Măestrul: trebuie să-i imităm și iubirea, iubirea cea înaltă a fiului lui Dumnezeu, carele s'a aplecat cu milă preste cei mai săraci și mai părăsiți și i-a luat în brațele sale.”

Aceste cuvinte fură auzite și de Plautus, carele află scut și apărare în casa lui Pudens, și ele îl întăriră și mai mult în credința creștinească.

Încă în ziua aceea voiau cu toții să înceapă actul lor de caritate; un sol a venit la senator, și l-a rugat, să aibă milă de săracii, cari, chinuți de foame și de suferințe, erau aproape să peară prin ascunzătorile lor. Linus, pe carele Petru, l'a designat ca superior al comunității sfințe, îl rugă să primească în casa sa, pe sub ascuns, un număr mai însemnat de greu-bolnavi. De aceea, când inseră, Pudens plecă spre oraș, pentru a întâlni pe Linus la locul designat și a se înțelege cu dânsul despre cele de lipsă.

Pudentiana nu voi să rămână mai la urmă la actele de caritate și se rugă cu atâta inzistință, încât mama ei să învoi în sfârșit a-i permite, ca, în societatea lui Plautus și a fidelului Lydon, să meargă la băile de piatră, în cari mulți creștini și-au căutat adăpost. De oarece ascunzătorile aceste să aflau afară de oraș, nu pareă primejdios, a le căuta, și apoi fără de aceea Lydon mai luă în ajutor încă pe vre-o câțiva bărbați rezoluți dintre cei ce căntaseră adăpost la moșie. De asemenea să imbiară și cinci fecioare creștine ca să-i însoțască, și Pudentiana surideă dulce ca un copil la gândul, că poate aduce ajutor săracilor și părăsiților.

Încărcați în abundență cu mâncări și cu vin, porniră la drum. Plautus într'una trebuia se admire curajul acestor fecioare, pe cari Dumnezeu cel nou le trimetea afară în lume! Ah, cât de mare și sublimă eră această învățătură a crucii, cât de ferici-toare și inviorătoare, cât de dulce și plină de speranță.

În Plautus încă se deșteptă o rază lină de speranță, că va găsi pe Lydia în vre-una din ascunzătorile creștinilor.

Șoptind încet, ei înaintau prin noaptea întunecoasă; de cătră via Apia șuera vântul, în lovituri scurte, iar din departare răsuna duruțul roților unei trăsări de călătorie, carea înaintă peste pavagă, făcând un zgomot detunător.

Peregrinii nocturni trecură în tăcere prin arcul lui Drusus și înaintea lor se arată mormântul Scipionilor.

Ei nu observară, cum o părechie de ochi schinteitori îi spionă și îi urmăreă încet și neobservată, ca o statură întunecată. Ei înaintau fără grije, veseli și plini de speranță.

Înainte lor se întindea calea apică. Între piatra a doua și a treia părăsira calea și se îndreptară spre ost, unde un pod îngust de lemn conducea peste un părau; apoi drumul se întindea curmeziș peste via Latina spre un tufiș des, prin care conducea o potecă îngustă, abia observabilă. Încet și cu precauțiune merseră mai departe și ajunseră la o câmpie întinsă, carea eră acoperită cu grămezi de dărământuri; tufișuri mărunte acopereau colinele cele mici și numai ici-colea se vedeă câte un arbor singuratic înălțându-se cătră cer. „Regiunea aceasta îmi e cu totul necunoscută, și zise Plautus cătră Lydon. „Unde mergem?”

„La băile de piatră,” zise acesta. „Acele sunt demult deja uitate, cu gropile și peșterile lor număroase. Orașul e prea periculos pentru creștini și ceea ce Nero n-a sugrumat încă, se refugiază în băile de piatră.”

„Așa dar tu crezi, că aci vom găsi adunați pe toți creștinii din Roma?” întrebă Plautus curios, fiindcă într-însul se deșteptă speranța, că va găsi pe Lydia.

„Vom întâlni pe cei mai mulți, însă nu pe toți,” zise Lydon. „Sunt mai multe ascunzătorii secrete, însă ele sunt cunoscute numai preoților.”

Intr-aceea ei ajunseră într-o groapă și Plautus văzù cu mirare, cum persoanele ce pășiau înaintea sa, dispărură de-odată una după alta.

„Am ajuns,” zise Lydon și desfăcù un tufiș de dafin. Dinaintea lor să deschidea un coridor scund, carele să adâncea pieziș în afunzime.

Lydon și Plautus intrară în coridorul care făcea diferite cotituri, și ajunseră într-o peșteră mai largă, strălucită de un alt coridor.

După ce trecură și prin aceasta, pășiră într-o odăe spațioasă, bine luminată. În firișe număroase ardeau opaițuri mici.

Plautus văzù tot fețe străine, pe cari însă îi consideră ca pe niște frați și surori, îi îmbrățișă cu dragoste și dimpreună cu Pudentiana împărți între ei darurile aduse. Atunci un freamăt de bucurie trecù printre șiruri, și mai cu seamă bolnavii, ce erau culcați în odaia de alături, preamăreau cu glas tare bunătatea senatorului și a ficei sale.

Plautus însărcină pe fecioare cu îngrijirea bolnavilor și el se reîntoarse în încăperea principală, unde să află altarul cel de piatră, pe carele, între două feșnice de aramă, se ridică o cruce simplă.

Privirile sale percurseră încăperea, carea eră ticsită cu creștini, se uită pe rând la fiecare, înse rămase desilusionat: nicăiri nu văzù pe Lydia. Deja voiă să se reîntoarcă întristat, când din fund văzù apărând o statură palidă, cu ochii mari, cari erau îndreptați asupra lui, spăriați. Pe un moment inima sa par'că voiă să încete a mai bate; el se plecă înainte și-și puse mâna peste ochi. Nu eră înse îndoială: aceea pe carea o zări, eră Lydia. Ea stă răzâmată de zidul cel întunecos, palidă și nemișcată ca o statuă de marmoră, și gurița ei dulce eră pe jumătate întredeschisă, ca și când ar fi voit să pună o întrebare. Cu pași clătănători

merse Plautus „printre șiruri cătră față. „Porumbița mea,” vorbi el, „dulcea mea porumbiță!”

Buzele ei suriseră dureros, ca și când ea n-ar putea înțelege, că s'a întâmplat minunea, că iubitul ei se stea în fața ei.

Plautus îi apucă mâinile cele răci și le duse la gură, pentru a le acoperi cu sărutări. Atunci corpul ei se cutremură; ea privi în ochii săi, își întinse brațele spre dânsul și suspinând își răzâcă capul de pieptul său, „Plautus,” șopti ea și își încolăci brațele după gâtul său.

În Plautus se redeșteptă amorul său cel fierbinte; el o strânse la pieptul său, și depuse pe gura ei tremurătoare un sărut lung, așa de arzător și de dogorător, ca și când ar fi voit să-i soarbă sufletul.

„Nu e vis?” întrebă Lydia și se desfăcù ușor din brațele lui.

„Nu, dulcea mea, este adevărat,” zise Plautus. „Dumnezeul nostru ne-a adus la olaltă, și de aci înainte, nu ne va mai despărți nimic. Ah, Lydia, de ai ști, cât am suferit pentru tine.”

„Dar încă eu, Plautus!” zise Lydia cu blândeță. „Nici un moment n-a trecut, fără ca eu se nu fi tremurat de frică. Dacă te-ar fi prins spionii împăratului, dacă te-ar fi... Ah, nu mi-e permis să mă gândesc la aceea, căci altcum mă cutremur din nou.” Și ea își acoperi fața cu mâinile, ca și când ar fi voit se alunge dela sine vedenii înspăimântătoare.

Plautus îi netezi cu tândreță părul și vorbi: „Eu însă, Lydia, te țineam că ești îngropată sub dărământurile orașului. Și te-am jelit, ca pe o moartă. Dar spune-mi, dragă, cum ai fost mântuită?”

„Torrentul mugitor al oamenilor mă smânci de lângă mamă-ta,” zise Lydia. „Ori și cât am strigat după dânsa, n-am primit nici un răspuns. Atunci am căutat o ieșire dintre imbulzala de oameni, pentru a ajunge la palatul lui Pudens, unde ne așteptai tu. Am rătăcit însă mult încoace și încolo, până ce am dat de el. Când l-am văzut, el stătea în flacări! Atunci am fugit îngrozită din orașul arzând, până când am picat jos leșinată. Astfel am fost găsită de cătră frații noștri și adusă la locul acesta, unde nu pătrunde lumina soarelui....”

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5•30.
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Întruparea Domnului și Grația.* fco. 7•30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Posta Administrațiunei.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

Nagy Sst. Miklós pe timpul din 1/3 1905 până 1/3 1906. *Greovaș* pe 1906 sem. 2 și 1907 sem. 1. *Ticoanul mare* pe 1908. *Bogșa germ.* pe 1908. *Reșița* pe 1908. *Chernecea* pe 1908. *Surducul mare* pe timpul din 1/3 1908 până în 1/3 1909. *Unia-doara* pe 1908. *Vaidei* pe 1908. *Mătești* pe 1907 și 1908. *Steiu* pe 1907 și 1908. *Totești* pe 1908. *Valea-Dălșii* pe 1906, — 1909. *Dragsina* pe 1907. *Sălji* pe April—Decembre 1908. *Csandlos* pe Ian. Martie 1909. *Farnos* pe 1906 și 1907. *Déda* pe 1908. *Belényes Uylak* pe 1907 sem. 2. *Nagy Léta* pe 1908. sem. 2. *Vasad* pe 1908. *Gyöngy* pe 1907. *Bélték-Hódos* pe 1908. *Resighea* pe 1904 — 1/2 1906. *Csenger-Uifalu* pe 1908. *Pete* pe 1892 semes. 2. *Suciu de sus* pe 1908. *Bichiș* pe 1908. *Redrișoara* pe 1907 sem. 2 și 1908 sem. 1. *Nepos* pe 1908. *Szent-József* pe 1908. *Bistrița* pe 1908. *Chend* pe 1894. *Alsó Kaszvács* pe 1908. *Er-Szodoró* pe 1908. *Aranyos Medgyes* pe 1907. *Batizvasvári* pe 1908. *M. H. Felső-Szelistye* pe Ian.—Martie 1909. *Felső Kálnfalva* pe 1907. *Sat-Slatina* pe 1908. *Dr. L. P. Abrud* pe 1909. *Czente* pe 1907 sem. 2 și 1908 sem. 1. *G. V. Lőcse* pe 1909 sem. 1. *Dr. F. Gherla* pe 1909. *St. M. M. Pócs* pe 1909 sem. 1. *Dr. E. Orăștie* pe 1909 sem. 1. *C. H. Roșia* pe 1906 sem. 2. *G. M. Sarasău* pe 1908 și 1909. *Dr. E. B. Teaca* pe 1909. *Varadia* pe 1906 și 1907. *I. O. Cluj* pe 1906 sem. 2 și 1907 semest. 1. *Groși* (p. Élesd) pe 1908. *P. P. Lugoș* pe 1909 sem. 1. *Csegöld* pe 1906. *I. I. Gherla* pe 1909 sem. 1. *Ieuș* pe 1908. *Szintye* pe 1907. *Cianul mare* pe 1908 sem. 2. *M. Căptălean* pe 1901. *Șarpatok* pe timpul din 1/3 1902 până la finea an. 1905. *Bresc* pe 1908 și 1909. *A. B. Gherla* pe 1905, 1906 și 1907 sem. 1. *Bogata rom.* (p. Dej) pe 1909 Ian.—Martie. *A. F. în Tămăia.* Conform dorinței dv. 4/12 1908. Vă avizăm, că din parohia precedentă ați rămas în restanță pe timpul din 1/10 1904 până în 1/12 1908. și Vă rogăm să-o achitați.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa
Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Cea mai mare școală de viță de vie
sub controlul statului.

Plantațiune MILENARĂ
în Nagyösz
comit. Torontal

Aproape 500
jugăre cat.

Lista prețurilor
= gratis. =

Cumpărați dela plantațiunea milenară.

Nu-s cumpărați dela plantațiunea milenară. (6) 1—10

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „Mugurul“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 15-52

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 lăferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate depozituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasint, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 12-52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.
 Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Rog să o tai și să o păstrezi. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

La plătiri în rate numai

atunci am putea răspunde, dacă am mări prețul cu 100 până la 150 procente. — Prețul de tot moderat arătat de noi să înțelege numai la solvire momentană ori contra ramburs.

Oroloagele de aur Rem. Electro pentru domni și doamne, sunt gravate, ornate și au 3 capace, cu cadran și minuter aurit ori argintat. Pentru asigurarea acurateței să dă garanță în scris pe 3 ani.

Prețul unui orologiu e 14 cor.

E. Weiss, Wien, XV/1, Kellinggasse 1/18.

In loc de 36 cor. numai 14 cor.

Rog să o tai și să o păstrezi. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Rog să o tai și să o păstrezi. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Rog să o tai și să o păstrezi. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

(3) 3-10

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(50) 11-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

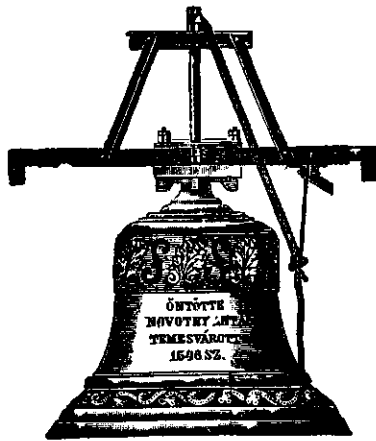
(46) 13-52

se recomandă spre pregătirea clopetelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopetelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopetelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 13-52

↳ întemeiată la anul 1868 ◀

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

◉ contra pericolului de incendiu și exploziune. ◉
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

◉ ◉ asupra vieții omului ◉ ◉

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
 Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:
 95.816.412 coroane. 9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.